

Suomen kansan eduskunta

(lyhyt yleissilmäys)

Marraskuun julistuskirjassa v. 1905, joka annettiin suurlakon kestäessä, luvattiin m.m., että eduskuntakysymys tulee koko laajuudessaan niiden valtiopäiväin käsiteltäväksi, jotka hallitsija oli kokoonkutsunut. Kohta sen jälkeen asetettiin eri puolueitten jäsenistä ja eri yhteiskuntaluokista kokoonpantu komitea laatimaan ehdotusta uudeksi valtiopäiväjärjestykseksi ja vaalilaksi. Sivumennen mainittakoon, että työväenpuolueen edustajina olivat tässä komiteassa herrat Edvard Valpas, Yrjö Sirola ja Heikki Lindroos.

Komitea työskenteli yhtäjaksoisesti noin nelisen kuukautta, saaden tämän ajan kuluessa valmiiksi kaikkiaan meljä ei lakiehdotusta, nim. valtiopäiväjärjestyksen, vaalilain, välittävät säännökset sekä lain hallituksen jäsenten vastuunalaisuudesta. Täytyy myöntää, että tämä komitea, niin paljo kuin sitä moitittiinkin, suoritti käyttämäänsä aikaan nähden suuremman työn.

Senaatissa käsiteltiin kahta ensinnä mainittua lakiehdotusta rinnakkain komitean kanssa, eli sitä mukaa kuin komitean työt valmistuivat. Tästä oli seurauksena, että senaatti saattoi lähettää alamaisen ehdotuksensa Pietariin melkein samaan aikaan kuin komitea sai työnsä loppuun suoritetuksi. Asian jouduttamiseen nähden oli siis olemassa mitä parhaimmat toiveet, joten kansa, joka oli jo kauvan ja kiihkeästi vaatinut eduskunnan uudistusta, alkoi jonkunverran rauhoittua.

Mutta lakiehdotukset joutuivat Pietarissa odottamattoman kohtelun alaisiksi. Niiden tarkastamista vasten asetettiin erityinen konferenssi, johon venäläisten miesten ohella kutsuttiin osanottajiksi myöskin kaksi Suomen senaatin jäsentä.

Tämä konferenssi työskenteli perin hitaasti. Lakiehdotukset viipyivät sen hallussa useita viikkoja. Vihdoin ne kuitenkin esitettiin hallitsijalle, jonka jälkieen ne armollisina estyksinä jätettiin säätyeduskunnan harkittavaksi.

Säätyjen perustuslakivaliokunta oli ryhtynyt alustaviin töihin jo melkein heti sen jälkeen kun eduskuntakomitean työt oli saatu loppuun suoritetuksi. Kun säädöt siis vihdoinkin olivat tilaisuudessa jättämään valiokunnalle hallitsijan antamat lakiesitykset, saattoi valiokunta, esitöittäensä perusteella, tuota pikaa antaa säädylle mietintönsä asioista. Toukokuun 30 ja 31 päivinä käsitelivät säädöt kumpaisenkin lakiehdotuksen, joten Suomen uusi eduskunta oli siis säätyjen puolelta valmis. Säätyjen päätöksen on hallitsija sittemmin vahvistanut, ja määrännyt samalla, että uusi valtiopäiväjärjestys ja vaalilaki astuivat voimaan 1:n päivän lokakuuta v. 1906.

Suomen kansalla on siis eduskunta. Minkälainen se on? Tyydyttääkö se kansan enemmistön vaatimuksia?

Luokaamme ensinnä lyhyt silmäys eduskunnan kokoonpanoon.

(Äänioikeusikäraja syrjäyttää 170,000 täysi-ikäistä kansalaista)

Suomen työväenpuolueen ohjelman ensimmäisessä pykälässä vaaditaan yleistä -, yhtäläistä- ja välitöntä äänioikeutta kaikille 21 vuotta täyttäneille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta. Samassa pykälässä vaaditaan myös yksikamarista eduskuntaa ja suhteellista vaalitapaa.

Kaikki näitä vaatimuksia ei uusi valtiopäiväjärjestyksemme täytä, ja siis näin ollen ei Suomen työväki voi olla täysin tyytyväinen tapahtuneeseen eduskunnan uudistukseen.

Uusi eduskuntamme on yksikamarinen ja vaalitapa on suhteellinen, joten uudistus näissä kohdissa on kylläkin vaatimustemme mukainen. Mutta mitä tulee äänioikeuteen, niin se ei ole ”yleinen” siinä merkityksessä mitä työväen puolue tällä määritelmällä tarkoittaa. Katsokaamme laista löytyviä rajoituksia lähemmin.

Laki myöntää ääni- ja vaalioikeuden jokaiselle Suomen miehelle ja naiselle joka ennen vaalivuotta on täyttänyt neljäkolmatta vuotta. Tässä siis syrjäytetään suuri joukko täysi-ikäisiä kansalaisia, syrjäytetään noin 170,000 henkilöä.

Syillä voimme kysyä, että miksi lainlaatijat ovat menetelleet tällä tavalla, sillä tietäväthän he, että lähes koko kansa, eikä ainoastaan työväki, vaati äänioikeutta jokaiselle 21 vuotta täyttäneelle kansalaiselle.

(Syy yksin senaatin)

Syy tässä on senaatin, sillä senaatti se oli, joka tehdessään ehdotusta hallitsijalle, kohotti ikärajan neljäänkolmatta vuoteen, vaikka eduskuntakomitea oli ehdottanut yhtäkolmatta vuotta.

Menettelyään ovat ikärajan korottajat tukeneet sellaisella tekosyyllä, ettei muka yhdenkolmatta vuoden ikärajaa olisi hyväksytty Venäjällä. Tämä on sangen löyhä ja läpinäkyvä syy, sillä olisihan senaatti voinut antaa korotuksen tapahtua Pietarissa, jos sitä olisi siellä todella tahdottu, joka sekin on muuten sangen epäilyksen alaista. On nim. otettava huomioon, että kenraalikuvernööri, joka on tässä maasa Venäjän hallituksen korkein edustaja, olisi ollut valmis puoltamaan alemmaa ikärajaa, ellei senaatti olisi ollut toista mieltä. Niinikään on saatu selville, että ministerivaltiosihteeri, joka esittelee Suomen asiat hallitsijalle, olisi omasta puolestaan myöskin ollut alemman ikärajan puolella. Se on siis yksinään senaatti, joka saa kantaa edesvastuun ikärajan korotuksesta. Se on senaatin ansiota, ettei Suomen kansan ole tyytyväinen eduskunnan uudistukseen, sillä juuri ikärajan korottaminen on synnyttänyt suurimman tyytymättömyyden tapahtunutta reformia kohtaan.

(Muita rajoituksia; kruununverosensus)

Löytyy vielä muita rajoituksia, joita ei työväki myöskään voi hyväksyä. Yksi seellinen on kruununverosensus. Laki nim. säättää, ettei äänioikeutta saa myöntää sellaiselle henkilölle, joka on jättänyt suorittamatta hänen maksettavakseen pannut kahden lähinnä edellisen vuoden kruununverot.

Käytännössä tämä säädös ei luultavasti tule suuria merkitsemään, sillä tuskinpa voidaan otaksua, että sellaiset henkilöt, jotka jättävät verovelvollisuutensa täyttämättä, käyttävät heille myönnettyä äänioikeutta. Mutta siitä huolimatta on tällaista rajoitusta paheksuttava, sillä se on joka tapauksessa varallisuusensus, ja siis sellaisena ollen häpeäpilkku puheenalaisessa laissa.

(... ei koske köyhiä)

On muuten otettava huomioon, ettei tämän lakisäädöksen nojalla riistetä äänioikeutta niiltä kansalaisilta, jotka nauttivat vapautta kruunuveroista, joko korkean ijän tai perheen lukuisuuden perusteella. He saava kyllä käyttää äänioikeuttansa, sillä heidän maksettavakseen ei ole pantu kruunveroja. Samoin voi käyttää äänioikeuttaan sekin, joka köyhyyden tähden on jättänyt veronsa maksamatta. Hänen tulee vain ottaa kunnallishallitukselta varattomuuden todistus ja esittää se äänestysalueensa vaalilautakunnalle sen ajan kuluessa kuin saa tehdä muistutuksia ääntöluetteloa vastaan.

**(Solvaavin rajoitus
- ei koske kaikkia)**

Solvaavin kaikista rajoituksista on kuitenkin se, jossa kielletään vaivashoitolaisilta äänioikeus. Tämän säädöksen kautta tulee häpeällisesti merkityksi usea kunnan kansalainen, joka on aikoinaan uhrannut kaikki voimansa maansa ja kansansa hyväksi, vaan on siitä huolimatta joutunut vanhoilla päivillään vaivashoidon huostaan. Sellaista häpäisemistä ei saattane hyväksyä yksikään todellisella elämänymmärtämyksellä varustettu ihminen, kuuluipa hän mihin yhteiskuntaluokkaan tahansa. Tässä on kuitenkin otettava huomioon, ettei kaikkalainen vaivaisapu riistä sen nauttijalta äänioikeutta. Jos esim. joku henkilö saa vaivaisapua jonkun perheensä jäsenen ylläpidoksi, ei hän siitä huolimatta menetä äänioikeuttaan. Ei myöskään sellainen vaivaisapu, jota joku nauttii tilapäisesti, joko työttömyyden tai sairauden takai, ole äänioikeuden käyttämisen esteenä. Ainoastaan sellainen vaivaisapu, jota joku nauttii vakinaisesti itselleen, riistää nauttijalta äänioikeuden.

**(Sotaväellä ei äänioikeutta,
muut rajoitukset osin hyväksyttäviäkin)**

Ellen ota lukuun sitä säädöstä, joka kieltää äänioikeuden vakinaiselta sotaväeltä – joka lisäys tehtiin lakiehdotukseen Pietarissa – ovat muut rajoitukset vähäpätöisiä, jopa osiksi hyväksyttäviäkin. Äänioikeus nim. kielletään holhuunalaisilta; konkurssin tehneiltä, siksi kuin ovat vannoneet konkurssivallan; huonomaineisiksi julistetuilta; niiltä jotka ovat irtolaisuudesta tuomitut yleiseen työhön, - kestäen heidän oikeudettomuutensa kolme vuotta työlaitoksesta pääsemisen jälkeen; - niiltä, jotka eivät ole kolmena viimeksi kuluneena vuotena hengille pantu; sekä niiltä jotka ovat ostaneet tai myöneet ääniä, ollen nämä viimeksimainitut äänioikeutta vailla aina kuudennen vuoden loppuun siitä kuin tuomio asiasta julistettiin. – Näistä rajoituksista, kuten sanottu, voimme muutamia hyväksyä ja toisia voimme sietää sillä ne eivät sisällä ihmisyyden loukkausta, eivätkä merkitse käytännössä juuri mitään.

Voimme siis sanoa, että Suomessa on yleinen äänioikeus, on kansanvaltaisesti kokoonpantu eduskunta.

**(Eduskunta riippuu
hallitsijan mielivallasta)**

Mutta todellista kansaneduskuntaa ei meillä sittenkään ole, sillä eduskuntamme ei voi saada mitään aikaan, ellei hallitsija sen toimenpiteitä hyväksy. Suomen uusikin eduskunta riippuu siis milt'ei kokonan hallitsijan mielivallasta.

Tämä on tulos maamme suhteesta Venäjän valtakuntaan, ja sitä ei saada korjatuksi, ennenkuin hallitusmuoto Venäjällä on muutettu, ennenkuin itsevaltius on kukistettu ja kansanvalta asetettu sijalle.

Kun uudistusta valmisteltiin, yrittivät kotoiset vallanpitäjät saada uuden eduskunnan valtaa jonkun verran laajennetuksi. Mutta nämä toimenpiteet ehkäistiin Pietarissa. Se sekakonferenssi, josta tämän kirjoituksen alussa muutamain sanoin mainittiin, teki tässä suhteessa ylen tarkkaa työtä. Useasta eri pykälästä vainusi se hallitsijan vallan supistamisyrityksiä, ja niinpä konferenssin venäläiset jäsenet, vaikka senaatin edustajat asettuivat jokaista muutosyritystä vastaan, saivat aikaan sen, että usea tärkeä pykälä muuti Pietarissa muotoaan. Säädetyt saivat armolliset esitykset melkein sellaisinaan kuin ne nyt ovat lakeina. Ainoastaan valtiopäiväin kokoontumisaikaa koskeva pykälä selvennettiin säädetyssä ja vaalilain ehdotuksesta poistettiin eräs epäkäytännöllinen määräys.

**(Jos olisi yritetty muuttaa,
ei yksikamarista eduskuntaa)**

Jos tahdomme olla puolueettomia, täytyy meidän sanoa, että säädyt hyväksyessään armolliset esitykset sellaisinaan menettelivät aivan oikein. Sillä onpa melkein varmaa, että jos esityksiin olisi tehty muutoksia, vaikkapa vähempiarvoisasiakin, ei meillä nykyään olisi yksikamarista eduskuntaa. Missään tapauksessa ei puheenalaisia lakeja olisi, ainakaan näin välellä hyväksytyt, jos säädyt olisivat ryhtyneet supistamaan hallitsijan valtaa.

**(Eduskunta puutteellinen mutta
parempi kuin osasimme uneksia)**

Suomen uusi eduskunta on, kuten sanottu, monessa suhteessa hyvin puutteellinen, jos vertaamme sitä vanhempain sivistysmaitten eduskuntiin. Mutta se on kuitenkin joka tapauksessa parempi kuin mitä osasimme muutamia vuosia taaksepäin uneksiakaan. Se on pohja, joka päälle voidaan rakentaa, jos meillä vaan riittää rakentamisen taitoa.

**(Onko Suomen kansa valmis
sivistyskansojen joukkoon?)**

Tämän maan vanhoilliset ainekset ovat sanoneet, ettei Suomen kansa ole vielä kypsä ottamaan vastaan näin suurta uudistusta. Ja totta kyllä, että viimeiset ajat ovatkin näyttäneet siltä, kuin tuossa väitteessä olisi jonkun verran perää. Yleinen kuuhunta, jolla ei ole mitään määrättyä suuntaa, on hakitsemattomien tekojen kanssa pysynyt ihmeteltävällä sitkeydellä päiväjärjestyksessä. Uskomme kuitenkin, ettei se ole mikään todellinen poliittisen tyytymättömyyden todistus, vaan että se on ohimenevää ajettelemattomuutta, johtuen pääasiassa siitä voimantunnosta, joka heräsi silloin kun Suomen kansa yksimielisenä katkaisi pakkovallan painavat kahleet. Kohta alkava lainlaadintakausi on näyttävä, onko Suomen kansa valmis astumaan todellisten sivistyskansojen joukkoon. Toivokaamme että se sitä olisi.

12/X 06

Y. M.